АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.9:346.5:351.82
DOI https://doi.org/10.32782/klj/2026.3.17

Бедратий Ю. В.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін
Національного університету водного господарства та природокористування
ORCID: 0000-0001-9230-0438

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА МОДЕЛЬ

Анотація. У статті автор досліджує адміністративно-правовий механізм державного регулювання господарської діяльності в Україні, звертаючи увагу на одночасний вплив протилежно спрямованих чинників, а саме потреби посилювати контроль за стратегічними галузями господарства в умовах воєнного стану та водночас рухатися в бік дерегуляції й наближення господарювання до стандартів Європейського Союзу з огляду на євроінтеграцію і повоєнне відновлення економіки, унаслідок чого цей механізм перебуває в постійному русі, а не є стабільним об'єктом вивчення.

Автор послідовно розглядає ієрархію нормативно-правової бази цього механізму, зокрема конституційні засади господарювання, законодавство про державний нагляд і контроль у контексті наближення до acquis Європейського Союзу, наслідки втрати чинності Господарським кодексом України та його заміни перехідним законодавством і Цивільним кодексом, а також галузеве регулювання ринкового нагляду і підзаконні акти воєнного часу, повноваження за якими поступово й нерівномірно повертаються органам нагляду в різних секторах. Далі узагальнено й критично осмислено наукові позиції щодо функцій державного контролю, правової природи господарської діяльності, вибору кодифікаційної чи інтеграційної моделі систематизації господарського законодавства та принципів державної регуляторної політики.

Автор доводить, що нормативно-правова база механізму на кожному з розглянутих рівнів відтворює зазначену подвійність і нині перебуває у стані двох одночасних незавершених перехідних періодів, один з яких пов'язаний із завершенням воєнного стану, а другий має власний тирічний строк, унаслідок чого базові поняття господарської діяльності виявляються фрагментованими між кількома джерелами права. Виокремлено розбіжності дослідників щодо конкретних інструментів удосконалення механізму за одночасної єдності їхніх поглядів на мету його функціонування. На цій основі автор обґрунтовує висновок, що завдання теоретико-правової моделі полягає не в пошуку нової мети правового регулювання господарської діяльності, а в узгодженні між собою вже сформованих у законодавстві та науці інструментів її досягнення.

Ключові слова: *адміністративно-правовий механізм, державне регулювання господарської діяльності, перехідний період, державний нагляд (контроль).*

Bedratyi Yu. V. Administrative and legal mechanism of state regulation of economic activity in Ukraine: theoretical and legal model

Abstract. In the article, the author examines the administrative and legal mechanism of state regulation of economic activity in Ukraine, drawing attention to the simultaneous influence of oppositely directed factors, namely the need to strengthen control over strategic sectors of the economy under martial law and at the same time move towards deregulation and approximation of management to European Union standards in view of European integration and post-war economic recovery, as a result of which this mechanism is in constant motion, and is not a stable object of study.

The author consistently considers the hierarchy of the regulatory and legal framework of this mechanism, in particular the constitutional principles of management, legislation on state supervision and control in the context

© Бедратий Ю. В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

of approximation to the acquis of the European Union, the consequences of the loss of force of the Economic Code of Ukraine and its replacement by transitional legislation and the Civil Code, as well as sectoral regulation of market supervision and secondary legislation of wartime, the powers under which are gradually and unevenly returned to supervisory authorities in different sectors. Further, the scientific positions on the functions of state control, the legal nature of economic activity, the choice of a codification or integration model of systematization of economic legislation and the principles of state regulatory policy are summarized and critically analyzed.

The author proves that the regulatory and legal basis of the mechanism at each of the considered levels reproduces the indicated duality and is currently in a state of two simultaneous unfinished transitional periods, one of which is associated with the end of martial law, and the second has its own three-year term, as a result of which the basic concepts of economic activity are fragmented between several sources of law. The differences of researchers regarding specific instruments for improving the mechanism with the simultaneous unity of their views on the purpose of its functioning are highlighted. On this basis, the author substantiates the conclusion that the task of the theoretical and legal model is not to find a new goal of legal regulation of economic activity, but to coordinate with each other the instruments of its achievement already formed in legislation and science.

Key words: *administrative and legal mechanism, state regulation of economic activity, transition period, state supervision (control).*

Постановка проблеми. Наукове осмислення адміністративно-правового механізму державного регулювання господарської діяльності набуває особливої ваги тому, що цей механізм давно перестав бути стабільним об'єктом вивчення. Він перетворився на систему, яка перебуває в постійному русі під тиском різноспрямованих чинників. Воєнний стан вимагає від держави посилення контролю за стратегічно важливими галузями господарства та запровадження додаткових дозвільних процедур, яких регуляторне середовище мирного часу раніше не потребувало. У той же час курс на європейську інтеграцію та підготовка до повоєнного відновлення економіки орієнтують законодавця на протилежний вектор, а саме на дерегуляцію, спрощення адміністративних процедур і поступове наближення національних стандартів господарювання до вимог Європейського Союзу.

Динамічними є не лише умови, у яких функціонує адміністративно-правовий механізм, а й сама господарська діяльність, що є його об'єктом. Поряд із традиційними формами підприємництва дедалі ширше поширюються цифрові платформи, дистанційна торгівля та нові моделі надання послуг, які виникають значно швидше, ніж держава встигає сформувати для них цілісне правове регулювання. Законодавець здебільшого реагує на ці зміни точковими доповненнями до чинних актів, унаслідок чого нові норми потрапляють до системи без належного узгодження з її загальною логікою. Це поступово ускладнює структуру регулювання та послаблює її внутрішню єдність, що негативно позначається як на застосуванні норм органами влади, так і на плануванні діяльності самими суб'єктами господарювання. За таких умов теоретико-правова модель адміністративно-правового механізму повинна не просто описувати наявний стан регулювання, а закладати спроможність цього механізму послідовно розвиватися далі. Лише модель, здатна одночасно утримувати внутрішню єдність механізму і враховувати швидкість економічних змін, може слугувати надійною основою для вдосконалення чинного законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на охарактеризовану вище потребу поєднувати посилення контролю в умовах воєнного стану з вимогами лібералізації економічних відносин, орієнтованої на європейську інтеграцію, доцільно розглянути, які підходи до опису адміністративно-правового механізму державного регулювання господарської діяльності сформувалися в сучасній науковій літературі. Дослідження цього механізму останніми роками розвивається переважно у двох напрямах. Одні автори зосереджуються на контрольній складовій зазначеного механізму, інші намагаються з'ясувати його загальну правову природу через визначення базових понять.

А. М. Щеголь належить до першої групи дослідників і наголошує, що державний контроль у сфері господарської діяльності відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності економіки, захисті інтересів громадян та сприянні розвитку підприємництва. На його думку, сучасні виклики вимагають підвищення ефективності контрольних процедур та утримання балансу між державним втручанням і свободою

підприємницької діяльності, оскільки саме контроль є тією складовою механізму, яка безпосередньо забезпечує дотримання суб'єктами господарювання встановлених правил, стандартів і норм [1].

Наведена теза, на нашу думку, видається слушною лише почасти, оскільки поєднує в межах єдиної мети декілька завдань, які не завжди узгоджуються між собою так природно, як це випливає з тексту дослідження. Захист інтересів громадян і розвиток підприємництва можуть вступати в реальне протиріччя, адже посилення контрольних вимог здатне водночас ускладнювати умови ведення бізнесу, а отже стримувати те підприємництво, розвитку якого контроль має сприяти. Крім того, критерій ефективності контролю не є сталим, оскільки визнане ефективним у період посиленого регуляторного тиску здебільшого перестає відповідати цьому критерію в період лібералізації. Тому підвищення ефективності контролю набуває практичного змісту лише тоді, коли сам контрольний механізм розглядається не як завершена конструкція, а як елемент, здатний перелаштовуватися відповідно до зміни регуляторного режиму, у зв'язку з дозвільною системою та іншими складовими механізму.

Дещо іншим шляхом ідуть І. В. Костенко та М. Р. Шаповал, які приділяють основну увагу не окремій функції контролю, а загальній правовій природі господарської діяльності як об'єкта регулювання. Вони визначають господарську діяльність через суспільно корисну діяльність суб'єктів господарювання щодо систематичного виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг з метою їх платної реалізації, а адміністративно-правові відносини у цій сфері окреслюють як відносини між органами публічної влади, представленими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, і суб'єктами господарювання. Саме адміністративно-правове регулювання господарської діяльності автори розглядають як особливий вид діяльності державних органів та їхніх посадових осіб, пов'язаної з регулюванням, контролем і наданням адміністративно-господарських послуг. На основі цих визначень вони формулюють напрями модернізації господарського законодавства, серед яких забезпечення стабільності матеріальних і процесуальних норм разом із запровадженням відповідальності за порушення цього принципу, усунення наявних прогалин і суперечностей, дотримання розумного балансу публічних та приватних інтересів, виключення застарілих норм, оптимізація співвідношення законів і підзаконних актів, скорочення кількості відсилочних норм та перехід від декларативних приписів до реальних правил поведінки [2].

Наведений перелік напрямів має безсумнівну практичну цінність, оскільки вказує на конкретні вади чинного законодавства і пропонує зрозумілі шляхи їх усунення. При цьому він побудований переважно навколо якості окремих правових норм, а не навколо логіки функціонування механізму як цілісної системи. Якщо визнати, що нестабільність господарського законодавства пояснюється не так недосконалою юридичною технікою, як одночасним існуванням двох різноспрямованих завдань держави, а саме посилення контролю та інтеграційної лібералізації, то усунення прогалин і застарілих норм саме собою не здатне зняти цю внутрішню суперечність, а лише тимчасово впорядковує окремі її прояви. Адже навіть виконання всіх запропонованих авторами вимог не дає відповіді на питання, яким чином має перерозподілятися навантаження між елементами механізму щоразу, коли змінюється співвідношення між контрольною та інтеграційною логікою регулювання.

Метою статті є обґрунтування теоретико-правової моделі адміністративно-правового механізму державного регулювання господарської діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Функціонування будь-якого адміністративно-правового механізму неможливе поза належною нормативно-правовою базою, оскільки саме вона визначає коло суб'єктів, повноваження органів публічної влади та межі допустимого державного втручання в діяльність, яку цей механізм покликаний регулювати. Нормативно-правова база адміністративно-правового механізму державного регулювання господарської діяльності в Україні має ієрархічну будову, вершину якої становлять положення Конституції України. Стаття 13 Основного Закону покладає на державу обов'язок забезпечувати захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання

та закріплює соціальну спрямованість економіки, одночасно проголошуючи рівність усіх суб'єктів права власності перед законом [3]. Стаття 42 доповнює цю конструкцію: вона встановлює право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом, і одночасно покладає на державу обов'язок забезпечувати захист конкуренції та не допускати зловживання монопольним становищем на ринку [3].

У сукупності ці положення виконують подвійну функцію. З одного боку, вони легітимізують державне втручання в господарську діяльність, прямо покладаючи на державу обов'язок захищати права суб'єктів господарювання і спрямовувати економіку в соціально корисне русло. З іншого боку, вони це втручання обмежують, вимагаючи рівності перед законом і виходячи з презумпції дозволеності підприємницької діяльності, яка прямо не заборонена. Отже, вже на конституційному рівні закладена та сама подвійність, яка визначає розвиток усього адміністративно-правового механізму, а тому наступні рівні нормативно-правової бази варто розглядати як послідовну конкретизацію цієї конституційної рівноваги, а не як довільний набір галузевих актів.

Першим таким рівнем є законодавство про державний нагляд і контроль, яке протягом майже двадцяти років спиралося на Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року № 877-V [4]. 8 квітня 2026 року було ухвалено Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю)» № 4840-IX, який має замінити закон 2007 року і формально набрав чинності 24 квітня того самого року, проте більшість його положень будуть уведені в дію лише після завершення воєнного стану, а до настання цієї умови продовжують застосовуватися окремі положення попереднього закону [5]. Значення цієї реформи водночас виходить за межі суто процедурного питання, оскільки вона є одним із кроків наближення регуляторного середовища до acquis Європейського Союзу, а закон переорієнтовує систему перевірок з карально-репресивної моделі на сервісну, ризик-орієнтовану, що узгоджується з курсом на технічну і регуляторну інтеграцію з ЄС. На рівні цього закону вже не абстрактно, а в цілком конкретній юридичній формі відтворюється та сама подвійність, про яку йшлося вище, адже рух до acquis ЄС законодавець закріплює одразу, а практичний запуск цього руху свідомо прив'язує до завершення воєнного стану.

Другий рівень змін є глибшим, оскільки стосується вже не порядку здійснення контролю, а самих базових понять, якими оперує адміністративно-правове регулювання господарської діяльності. З 28 серпня 2025 року втратив чинність Господарський кодекс України, який понад двадцять років слугував основним кодифікованим джерелом визначення господарської діяльності, суб'єктів господарювання та підприємств [6]. Підставою для цього стало прийняття Закону України від 9 січня 2025 року «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб», яким одночасно було внесено відповідні зміни до Цивільного кодексу України [7; 8]. Цей закон не замінює Господарський кодекс у повному обсязі, а поширюється лише на окремі, здебільшого успадковані від попередньої моделі організаційно-правові форми юридичних осіб та на об'єднання юридичних осіб, відтворюючи для них на трирічний перехідний період частину понять, які раніше визначав кодекс, зокрема господарську діяльність, суб'єктів господарювання та адміністративно-господарські санкції. Ці визначення не інтегровані до Цивільного кодексу як профільного акта приватного права, тоді як решта суб'єктів господарювання, насамперед господарські товариства, керуються положеннями саме цього кодексу та спеціальних законів про окремі види товариств. У результаті замість єдиного кодифікованого джерела, яке раніше однаково поширювалося на всіх суб'єктів господарювання, склалася ситуація, за якої різні категорії таких суб'єктів на перехідний період підпадають під дію різних за походженням понятійних масивів.

Відмітимо, що скасування Господарського кодексу України, зазначене вище, не є загальновизнаним у науковій літературі оптимальним рішенням, на що прямо вказує В. Богун. Автор характеризує чинну нормативно-правову базу господарювання, що формується

в умовах повномасштабної війни, євроінтеграції та майбутнього повоєнного відновлення, як розрізнену, нестабільну, фрагментарну і таку, що містить колізійні норми, а саме скасування кодексу лише актуалізувало наукову дискусію щодо оптимальної моделі систематизації господарського законодавства. На переконання В. Богуна, інтеграційний підхід, що нині реалізується через включення господарсько-правових норм до Цивільного кодексу, не здатен повною мірою забезпечити системність і ефективність регулювання сучасних господарських відносин, а тому більш придатною є не інтеграція, а збалансована модель взаємодії цивільного і господарського законодавства, яка зберігає автономність господарсько-правових інститутів, водночас гармонізуючи їх із приватноправовими нормами та європейськими стандартами. Оптимальною формою такої моделі автор вважає змішану, або комбіновану, кодифікацію, яка поєднує системність кодифікованого регулювання з достатньою гнучкістю для реагування на економічні, технологічні та правові виклики. [9]

Поряд із цими системними перетвореннями продовжує діяти значний масив спеціального законодавства, розрахованого на конкретні види господарської діяльності, а не на господарську діяльність загалом. Прикладом є Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції» [10] від 2 грудня 2010 року, який протягом усього періоду своєї дії неодноразово змінювався і продовжує визначати порядок державного ринкового нагляду за окремою категорією продукції. Дію цього закону деталізують численні підзаконні акти, передусім постанови Кабінету Міністрів України, якими встановлюються конкретні переліки продукції, ступені ризику та порядок проведення перевірок, а отже нормативно-правова база механізму в цій частині має ще й додатковий, підзаконний рівень деталізації. Існування подібних актів поряд із загальним законом про державний нагляд і контроль та щойно описаними змінами кодифікованого рівня підтверджує, що нормативно-правова база досліджуваного механізму не є єдиною вертикаллю норм, які послідовно деталізують одна одну, а являє собою поєднання горизонтальних, галузевих режимів регулювання, кожен з яких зберігає власну логіку розвитку і власний, іноді відмінний від суміжних актів, понятійний апарат.

Практичне застосування моделі контролю саме під час воєнного стану спирається не лише на закони, а й на підзаконний рівень регулювання, найповніше представлений постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану» [11]. Ухвалена менш ніж через три тижні після початку повномасштабного вторгнення, ця постанова повністю зупинила здійснення планових і позапланових заходів державного нагляду щодо юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та фізичних осіб, і в умовах гострої фази бойових дій таке рішення було виправданим, оскільки держава об'єктивно не мала ресурсу для одночасного ведення війни та повноцінного контролю за бізнесом. Однак з часом, і особливо інтенсивно протягом 2025 та 2026 років, до постанови було внесено десятки змін, якими окремим органам влади поступово повертали повноваження здійснювати нагляд у власних сферах, зокрема в енергетиці, безпечності харчових продуктів, ветеринарії, електронних комунікаціях, кіберзахисті, будівництві та азартних іграх.

Окремого висвітлення потребує позиція С. В. Серебряка, який вказує, що сучасний етап розвитку господарських відносин в Україні супроводжується формуванням нової моделі взаємодії держави та бізнесу, у межах якої пріоритетного значення набувають принципи економічної безпеки, стійкості економіки та забезпечення публічних інтересів. На думку автора, за таких умов господарське право виконує вже не лише регулятивну, а й стабілізаційну функцію, забезпечуючи баланс між необхідністю державного втручання в економіку та гарантуванням прав суб'єктів господарювання, а тому подальше вдосконалення правового регулювання господарської діяльності в умовах воєнного стану має враховувати водночас потреби післявоєнного відновлення економіки, європейські стандарти правового регулювання та принцип верховенства права. Автор особливо наголошує, що післявоєнне відновлення не зводиться до відбудови зруйнованої інфраструктури, а становить глибинну

трансформацію правової та інституційної системи держави, ефективність якої прямо залежить від якості регулювання таких сфер, як державна допомога, інвестиційна політика та державно-приватне партнерство [12].

Теза про стабілізаційну функцію господарського права безпосередньо продовжує лінію аргументації, започатковану на конституційному рівні. Якщо стаття 13 Конституції одночасно вимагає захисту прав суб'єктів господарювання і соціальної спрямованості економіки, то саме стабілізаційна функція, про яку пише С. В. Серебряк, є тим механізмом, який має утримувати цю рівновагу в умовах, коли на економіку одночасно тиснуть воєнні виклики та вимоги європейської інтеграції. Однак сама констатація потреби в такій функції ще не відповідає на питання, яким конкретно нормативним інструментарієм вона повинна забезпечуватися, а тому доцільно звернутися до пропозицій, які переводять це загальне бачення в площину предметних змін до чинного законодавства.

Саме такий предметний крок пропонує Я. В. Петруненко, який, спираючись на узагальнення практик держав-членів ЄС та порівняльні висновки ОЕСР щодо ефективних регуляторних процедур, обґрунтовує доцільність доповнення статті 4 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 року № 1160-IV новим переліком принципів, залишаючи чинні принципи, зокрема доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість та передбачуваність, без змін [13; 14].

Запропоновані принципи можна умовно об'єднати у чотири групи. Першу становлять вимоги до обґрунтованості самого регуляторного рішення, а саме доказовість, тобто ухвалення рішень на основі найкращих доступних даних, та обов'язковість подальшого ex-post оцінювання і періодичного перегляду прийнятих актів. Другу групу утворюють принципи, спрямовані на захист суб'єктів господарювання від непропорційного тягаря, зокрема орієнтованість на малий і середній бізнес, конкуренційна нейтральність регулювання та правило «one-in – one-out», за яким нові звітні вимоги мають компенсуватися еквівалентним скороченням чинних. Третя група стосується технологічної модернізації самого процесу регулювання через цифрову готовність нормотворчості та перехід до ризик-орієнтованого підходу в застосуванні вимог. Четверта група об'єднує узгодженість регулювання з основоположними правами людини та з acquis Європейського Союзу. Автор також пропонує запровадити незалежний орган контролю якості регуляторних актів за зразком Regulatory Scrutiny Board, а законодавче закріплення всього переліку принципів, на його думку, має зменшити дискрецію підзаконних актів та уніфікувати стандарти консультацій і оцінювання регуляторних рішень [13].

Попри розбіжності в поглядах на конкретні інструменти вдосконалення адміністративно-правового механізму, варто погодитися із загальною позицією І. О. Сєвідової та І. О. Лещенка щодо самої мети правового регулювання діяльності суб'єктів господарювання. Автори визначають таке регулювання як систему законів, нормативних актів і правил, яка встановлює рамки та умови для здійснення господарської діяльності в державі та спрямована на забезпечення законності, справедливості, захисту прав інвесторів і сприяння стабільності економіки. На їхню думку, це цільове регулювання має враховувати специфіку різних галузей і секторів економіки, охоплюючи фінансову діяльність, оподаткування, ліцензування, захист прав споживачів та екологічні норми, а його ефективність виявляється в тому, що воно створює стабільну й прозору економічну систему, яка сприяє розвитку бізнесу, приваблює інвестиції, захищає права інвесторів і споживачів та стимулює конкуренцію, інновації й загальний економічний розвиток країни.[15]

Погодитися з цією позицією доцільно саме тому, що вона окреслює той рівень, на якому суперечності, розглянуті вище, фактично зникають. Жоден з авторів, чиї погляди проаналізовано в цій статті, не заперечує потреби захищати права суб'єктів господарювання, забезпечувати стабільність економіки чи узгоджувати національне регулювання з європейськими стандартами. Розбіжності стосуються виключно інструментів досягнення цієї спільної мети, а саме того, чи має систематизація

господарського законодавства бути кодифікаційною чи інтеграційною, чи має контрольна реформа запрацьовувати одразу чи поетапно, чи достатньо самих принципів регуляторної політики без окремого органу контролю за їх дотриманням.

Висновки. Проведений у статті аналіз показав, що нормативно-правова база адміністративно-правового механізму державного регулювання господарської діяльності, починаючи від конституційних приписів і закінчуючи підзаконними актами воєнного часу, послідовно відтворює подвійність між потребою посиленого державного контролю в умовах війни та курсом на дерегуляцію і наближення до acquis Європейського Союзу. Розглянуті реформи контролю та кодифікації господарського законодавства нині одночасно перебувають у стані незавершеного перехідного періоду, унаслідок чого понятєвий апарат господарської діяльності виявився розподіленим між тимчасовим законом і Цивільним кодексом без стійкого зв'язку між ними. Огляд наукових позицій засвідчив, що дослідники розходяться в оцінці конкретних інструментів удосконалення цього механізму, зокрема щодо кодифікаційної чи інтеграційної моделі систематизації законодавства та щодо способу запуску контрольної реформи, однак погоджуються в розумінні мети такого регулювання, а саме захисту прав суб'єктів господарювання за одночасного забезпечення стабільності економіки.

Перспективи подальших досліджень пов'язані передусім із завершенням двох перехідних періодів, розглянутих у статті, а саме контрольної реформи, прив'язаної до припинення воєнного стану, і трирічного перехідного строку кодифікаційної реформи, оскільки саме після їх завершення можна буде перевірити на практиці, чи здатна запропонована модель дійсно забезпечити узгодженість інструментів регулювання. Окремого дослідження потребує інституційне забезпечення принципів регуляторної політики, зокрема доцільність і форма запровадження в Україні незалежного органу контролю якості регуляторних актів за зразком європейського Regulatory Scrutiny Board, згаданого в статті лише як пропозиція одного з авторів. Перспективним напрямом залишається також порівняльно-правове дослідження досвіду держав-членів Європейського Союзу щодо поєднання кодифікаційної і галузевої моделей регулювання господарської діяльності в умовах їхньої власної європейської інтеграції, що дало б змогу перевірити універсальність висновків цієї статті за межами суто українського контексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Щеголь, А. М. Адміністративно-правовий механізм державного контролю у сфері господарської діяльності: сучасний стан та перспективи розвитку. Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку : тези доп. учасників ІІ Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 10 груд. 2024 р.), С. 105-108. URL: https://doi.org/10.71404/PPSS.2024.2.29

2. Костенко І., Шаповал М. До питання адміністративно-правового регулювання господарської діяльності. Держава і право. 2019. № 86. URL: https://doi.org/10.33663/1563-3349-2019-86-126

3. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text

4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 № 877-V : станом на 2 берез. 2026 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text

5. Про основні засади державного нагляду (контролю) : Закон України від 08.04.2026 № 4840-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4840-20#Text

6. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV : станом на 28 серп. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text

7. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб : Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX : станом на 12 груд. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text

8. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 5 серп. 2026 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text

9. Богун В. Ефективність правового регулювання господарської діяльності як чинник сталого економічного розвитку україни в умовах збройної агресії та поствоєнного відновлення. Economics and Law. 2026. Т. 80, № 1. С. 19-28. URL: https://doi.org/10.15407/econlaw.2026.01.019

10. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції : Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI : станом на 2 берез. 2026 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17#Text

11. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану : Постанова Каб. Міністрів України від 13.03.2022 № 303 : станом на 14 лип. 2026 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-п#Text

12. Серебряк С. В. Правове регулювання господарської діяльності в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки україни: європейські підходи та національна модель. Вісник Пенітенціарної асоціації України. 2026. № 2. С. 40-53. URL: https://doi.org/10.34015/2523-4552.2026.2.04

13. Петруненко Я.В. вдосконалення принципів державної регуляторної політики у сфері господарювання в контексті адаптації нормопроєктної діяльності до acquis ЄС. Правова держава. 2025. № 59. С. 176-189. URL: https://doi.org/10.18524/2411-2054.2025.59.340315

14. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV : станом на 31 жовт. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text

15. Сєвідова І.О., Лещенко І.О. Правове регулювання діяльності суб'єктів господарювання. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доп. XIII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 30-річчю Харк. нац. ун-ту внутр. справ у статусі університету (м. Вінниця, 22 листоп. 2024 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. правових наук України. – Вінниця : ХНУВС, 2024 – С. 214-216. URL: https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bb35e957-9ec0-4a1b-832c-c05a12bd4131/content

Дата першого надходження статті до видання: 29.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.11.2026